

TÖRTÉNELEM

Vizsgakatalógus
az állami érettségi vizsgához
a 2026/2027-es tanévben

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

VIZSGAKATALÓGUS **AZ ÁLLAMI ÉRETTSÉGI VIZSGÁHOZ** 2026/2027-ES
TÖRTÉNELEM

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

TARTALOM

BEVEZETŐ	5
1. A FELMÉRÉS TÉMAKÖREI	6
2. OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	7
2.1. AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK RÉSZLETEZÉSE	10
3. A VIZSGA SZERKEZETE	25
4. A VIZSGA TECHNIKAI LEÍRÁSA	26
4.1. A VIZSGA IDŐTARTAMA	26
4.2. A VIZSGA KÜLALAKJA ÉS A MEGOLDÁS MÓDJA	26
4.3. ESZKÖZÖK	26
5. AZ ÉRTÉKELÉS LEÍRÁSA	27
6. A FELADATTÍPUSOK PÉLDÁI	28
6.1. FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADAT PÉLDÁJA	28
6.2. FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADAT PÉLDÁJA (KRONOLÓGIA)	29
6.3. SZÖVEGRÉSZLETRE VONATKOZÓ FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADAT	30
6.4. A KIFEJTENDŐ TÍPUSÚ FELADAT PÉLDÁJA	32
7. FELKÉSZÜLÉS A VIZSGÁRA	40

BEVEZETŐ

A történelem az állami érettségin választott tantárgy.

Az állami érettségi vizsgakatalógusa történelemből a vizsga alapidokumentuma, amely részletesen leírja a vizsgacélokat, a felmérés témaköreit és kritériumait, valamint a felmérés és az értékelés módszereit a 2026/2027-es tanévben. A vizsgakatalógus összhangban van a történelem tantárgy nemzeti alaptantervével (curriculumával) a Horvát Köztársaság¹ általános iskolái és gimnáziumai számára.

A következő hét fejezetet tartalma:

1. A felmérés témakörei
2. Oktatási eredménycélok
3. A vizsga szerkezete
4. A vizsga technikai leírása
5. A pontozás leírása
6. A feladattípusok példái
7. Felkészülés a vizsgára.

Az első és a második fejezet összefoglalja, hogy mit mér fel a vizsga. Az első fejezet tartalmazza a felmérés témaköreit, a második fejezet ismerteti a legfontosabb tantárgyi ismereteket és készségeket, amelyeket a vizsgázónak² el kell sajátítania.

A harmadik, negyedik és ötödik fejezet ismerteti a számonkérés módját, a vizsga felépítését és formáját, a feladattípusokat, valamint a feladatok és a vizsgarészek megoldásának és értékelésének módját.

A hatodik fejezet mintapéldákkal és részletes magyarázattal szemlélteti valamennyi feladattípust, a hetedik fejezet javaslatokat tesz a vizsgára való hatékony felkészülésre vonatkozóan.

¹ Határozat a történelem tantárgy gimnáziumok számára készült tantervének (curriculumának) elfogadásáról a Horvát Köztársaságban.

² A vizsgázó kifejezés a vizsgakatalógusban nemi megkülönböztetést is magában foglal, és egyaránt vonatkozik a női és a férfi vizsgázókra.

1. A FELMÉRÉS TÉMAKÖREI

Az érettségi vizsga célja történelemből annak megállapítása, hogy a vizsgázó milyen szinten sajátította el a tudást (tényeket és következtetéseket), valamint milyen mértékben fejlődtek a tanulási eredménycélokban meghatározott kognitív képességei az oktatás során. Ez a cél a következőkben nyilvánul meg:

- a múlt értelmezésében az idő és a tér, az ok és okozat, a kontinuitás és változás technikai fogalmainak és készségeinek alkalmazásával, a történelmi források használatával, a történelmi perspektíva érvényesítésével, valamint az összehasonlító és kritikai elemzés révén
- érveken alapuló vitában, a különböző, megalapozott álláspontok elfogadásával
- a korszakok és társadalmak megértésében, beleértve a fontos eseményeket, személyeket, folyamatokat és jelenségeket, valamint a vizsgált történelmi korszakok és társadalmak lényeges jellemzőit, a megfelelő terminológia alkalmazásával.

Az állami érettségi vizsga történelemből felméri az oktatási tartalmakat az egyetemes és nemzeti történelemből az őskortól a modernkorig. Ezek a tartalmak a felmérés négy témakörére vannak felosztva:

1. *Őskor és ókor*
2. *Középkor és kora újkor*
3. *A 18. század elejétől az 1918 végéig tartó korszak*
4. *Az 1918 utáni korszak.*

2. OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK

Ebben a fejezetben minden egyes vizsgaterülethez feltüntetésre kerülnek az oktatási eredménycélok, illetve a pontos leírásai annak, amiket a vizsgázónak ismernie és értenie kell ahhoz, hogy a történelemből tett érettségi vizsgán elérje a kívánt eredményt.

Az 1-es számú táblázatban található az *Őskor és ókor* felmérési témakör oktatási eredménycéljai.

1. táblázat: Az *Őskor és ókor* felmérési témakör oktatási eredménycéljai

A FELMÉRÉS TÉMAKÖRE	OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK*
1.1. Őskor és ókor	A vizsgázó elemzi a társadalmi változásokat és a társadalmi csoportok közötti viszonyokat az őskorban és az ókorban. (POV SŠ A.1.1.)
	A vizsgázó elemzi a gazdasági tevékenységek szerepét és jelentőségét az őskorban és az ókorban. (POV SŠ B.1.1.)
	A vizsgázó elemzi a találmányok és a technológia terjedésének jelentőségét az őskorban és az ókorban. (POV SŠ C.1.1.)
	A vizsgázó kutatja az államok kialakulásának és terjedésének folyamatát az ókori Keleten és Európában. (POV SŠ D.1.1.)
	A vizsgázó elemzi az államszervezet hatását az egyén jogaira és társadalmi helyzetére az ókorban. (POV SŠ D.1.2.)
	A vizsgázó elemzi a különböző eszméket, a művészeteket és a mindennapi használati tárgyakat az őskorból és az ókorból. (POV SŠ E.1.1.)
	A vizsgázó kutatja az írás megjelenését és fejlődését, valamint az ókori vallások jellemzőit. (POV SŠ E.1.2.)

A 2-es számú táblázatban található a *Középkor és kora újkor* felmérési terület oktatási eredménycéljai.

2. táblázat: A Középkor és kora újkor felmérési témakör oktatási eredménycéljai

A FELMÉRÉS TÉMAKÖRE	OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK*
2.1. Középkor és kora újkor	A vizsgáló elemzi a társadalmi változásokat és a társadalmi csoportok közötti viszonyokat a középkorban és a kora újkorban. (POV SŠ A.2.1.)
	A vizsgáló elemzi a középkor és a kora újkor gazdasági dinamikáját. (POV SŠ B.2.1.)
	A vizsgáló elemzi a tudomány és a technológia fejlődésének hatását a társadalmi és gazdasági fejlődésre a középkor és a kora újkor folyamán. (POV SŠ C.2.1.)
	A vizsgáló elemzi az állam- és politikatörténeti fejlődést a középkorban és a kora újkorban a világban, Európában és a horvát területeken. (POV SŠ D.2.1.)
	A vizsgáló összehasonlítja a középkor és a kora újkor különböző eszméit, művészeti stílusait és eredményeit. (POV SŠ E.2.1.)
	A vizsgáló elemzi a vallások közötti konfliktusokat és kölcsönhatásokat a középkor és a kora újkor társadalmában és kultúráiban. (POV SŠ E.2.2.)

A 3. táblázat felsorolja A 18. század elejétől az 1918. végéig terjedő időszak felmérési terület oktatási eredménycéljait.

3. táblázat: A 18. század elejétől az 1918. végéig terjedő időszak felmérési témakör oktatási eredménycéljai

A FELMÉRÉS TÉMAKÖRE	OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK*
3.1. A 18. század elejétől az 1918. végéig terjedő időszak	A vizsgáló értékeli a világban és Horvátországban a 18. századtól a 20. század elejéig zajló társadalmi változásokat és a vándorlásokat. (POV SŠ A.3.1.)
	A vizsgáló kritikailag értékeli a gazdasági változások sokszínűségét és dinamikáját a világban és a horvát történeti térben a 18. századtól a 20. század elejéig. (POV SŠ B.3.1.)
	A vizsgáló kritikailag értékeli az ipari forradalmak, a tudományok és az oktatás összefüggéseit a nemzetek és a nacionalizmusok kialakulásával. (POV SŠ C.3.1.)
	A vizsgáló értelmezi a világban és a horvát területeken a 20. század elejéig lezajlott nemzeti mozgalmak, ideológiák és háborúk okait és következményeit. (POV SŠ D.3.1.)
	A vizsgáló rendszerezi a nemzeti integrációk modelljeit és különböző elméleteit a világban és a horvát területeken. (POV SŠ D.3.2.)
	A vizsgáló értékeli a világban, Európában és Horvátországban a 18. századtól a 20. század elejéig létrejött kulturális alkotásokat, filozófiai irányzatokat és művészeti stílusokat. (POV SŠ E.3.1.)

A 4-es számú táblázat felsorolja Az 1918 utáni korszak felmérési témakör oktatási eredménycéljait.

4. táblázat: Az 1918 utáni korszak felmérési témakör oktatási eredménycéljai

A FELMÉRÉS TÉMAKÖRE	OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK*
4.1. Az 1918 utáni korszak	A vizsgázó kritikailag értékeli a különböző társadalmi csoportok közötti kapcsolatokat és a társadalmi változások dinamikáját Horvátországban, Európában és a világban a 20. század első felében. (POV SŠ A.4.1.)
	A vizsgázó vizsgálatnak veti alá a 20. és 21. század gazdasági fejlődésének különböző formáit és szakaszait Horvátországban, Európában és a világban. (POV SŠ B.4.1.)
	A vizsgázó értékeli a technológia fejlődését és azokat a találmányokat, amelyek megváltoztatták az emberek életét a 20. és 21. században. (POV SŠ C.4.1.)
	A vizsgázó vizsgálatnak veti alá az államok fejlődésének folyamatát és politikai berendezkedését a világban és Európában a két világháború után. (POV SŠ D.4.1.)
	A vizsgázó kritikailag értékeli a két jugoszláv állam létrejöttét és megszűnését, valamint a független és demokratikus Horvátország létrejöttét. (POV SŠ D.4.2.)
	A vizsgázó kritikailag értékeli az emberi alkotótevékenységet a 20. és 21. században. (POV SŠ E.4.1.)

2.1. AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK RÉSZLETEZÉSE

Az 5. táblázatban részletesen kidolgozva szerepelnek az *Őskor és ókor* felmérési témakör oktatási eredménycéljai.

5. táblázat: Az Őskor és ókor témakör oktatási eredménycéljainak részletes leírása

1. TÉMAKÖR: AZ ŐSKOR ÉS ÓKOR TÉMAKÖR		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK*	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA**	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE***
A vizsgázó elemzi a társadalmi változásokat és a társadalmi csoportok közötti kapcsolatokat az őskorban és az ókorban. (POV SŠ A.1.1.)	VP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/rendszerezi az időbeli és térbeli tényezőket	VP Időbeli és térbeli tájékozódás az őskori és ókori világban, Európában és Horvátországban a különböző idő- és térszervező eszközök, például térképek vagy időszalagok segítségével.
A vizsgázó elemzi a gazdasági tevékenységek szerepét és jelentőségét az őskorban és az ókorban. (POV SŠ B.1.1.)		UP A társadalmi változásoknak, valamint a társadalmi csoportok kialakulásának és a közöttük fennálló kapcsolatoknak ok-okozati összefüggései.
A vizsgázó elemzi a találmányok és a technológia terjedésének jelentőségét az őskorban és az ókorban. (POV SŠ C.1.1.)	UP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/csoportosítja/ elmagyarázza az okokat és következményeket	UP A gazdasági tevékenységek, valamint a találmányok és technológiák elterjedésének ok-okozati összefüggései.
A vizsgázó kutatja az államok kialakulásának és terjedésének folyamatát az ókori Keleten és Európában. (POV SŠ D.1.1.)		UP Az államok kialakulásának és terjeszkedési folyamatainak, valamint az államszervezet hatásainak ok-okozati összefüggései az egyén jogaival és társadalmi helyzetével.
A vizsgázó elemzi az államszervezet hatását az egyén jogaira és társadalmi helyzetére az ókorban. (POV SŠ D.1.2.)		UP Az írás megjelenésének és fejlődésének ok-okozati összefüggése.
A vizsgázó elemzi a különböző őskori és az ókori eszméket, a művészeteket és a mindennapi használati tárgyakat. (POV SŠ E.1.1.)		UP Az őskori hiedelmeknek és kultuszok kialakulásának, valamint az ókori vallások keletkezésének és jellemzőinek ok-okozati összefüggései.
A vizsgázó kutatja az írás megjelenését és fejlődését, valamint az ókori vallások jellemzőit. (POV SŠ E.1.2.)		

1. TÉMAKÖR: AZ ŐSKOR ÉS ÓKOR TÉMAKÖR		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK*	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA**	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE***
	KP – A vizsgázó felismeri/meghatározza/elmagyarázza és rendszerezi a kontinuitást és a változásokat	KP • A társadalmi csoportok kontinuitása és változásai az őskorban és az ókorban.
		KP • A gazdasági tevékenységek és a műszaki fejlődés kontinuitása és változásai.
		KP • Az államfejlődés kontinuitása és változásai.
		KP • Az írásfejlődés kontinuitása és változásai.
		KP • A vallási élet kontinuitása és változásai az ókorban.
	RPI – A vizsgázó forrásokból származó adatok felhasználásával felismeri/meghatározza/elmagyarázza a történelmi eseményeket, jelenségeket és folyamatokat	RPI • A társadalom és gazdaság fejlődésére vonatkozó történelmi források elemzése.
		RPI • A technológiai fejlődésre vonatkozó történelmi források elemzése.
		RPI • Az államok kialakulására és terjeszkedésére, valamint az egyén jogaira és társadalmi helyzetére vonatkozó történelmi források elemzése.
		RPI • Az írás fejlődésére vonatkozó történelmi források elemzése.
		RPI • Az őskori hiedelmekre és kultuszokra, valamint az ókori vallások keletkezésére és fejlődésére vonatkozó történelmi források elemzése.

1. TÉMAKÖR: AZ ŐSKOR ÉS ÓKOR TÉMAKÖR		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK*	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA**	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE***
	PP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/különböző perspektívákat értelmez	PP • A társadalmi jelenségek, folyamatok és a gazdasági fejlődés történelmi perspektívája.
		PP • A találmányok és a technológia fejlődésének történelmi perspektívája.
		PP • Az államalapítás és az államok terjeszkedésének folyamatai, valamint az államberendezkedésnek az egyén jogaira és társadalmi státuszára gyakorolt hatásának történelmi perspektívája.
		PP • Az őskori hiedelmek és kultuszok, valamint az ókori vallások keletkezésének és fejlődésének történelmi perspektívája.
		PP • Az írás megjelenésének és fejlődésének történelmi perspektívája.
		PP • A művészeti eszmék és a mindennapi használati tárgyak történelmi perspektívája.
	US – A vizsgázó összehasonlítja és kritikai szempontból elemzi a különböző értelmezéseket	US • A társadalmi jelenségek, folyamatok és a gazdasági fejlődés összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • A találmányok és a technológia terjedésének összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • Az államalapítás és az államok terjeszkedésének, valamint az államberendezkedésnek az egyén jogaira és társadalmi státuszára gyakorolt hatásának összehasonlítása és kritikai elemzése.

1. TÉMAKÖR: AZ ŐSKOR ÉS ÓKOR TÉMAKÖR		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK*	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA**	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE***
	US – A vizsgázó összehasonlítja és kritikai szempontból elemzi a különböző értelmezéseket	US • Az írás megjelenésének és fejlődésének összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • Az őskori hiedelmeknek és kultuszoknak, valamint az ókori vallások keletkezésének és fejlődésének összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • A művészeti eszméknek és a mindennapi használati tárgyaknak az összehasonlítása és kritikai elemzése.

* Az eredménycél kódja meghatározza a nemzeti alaptanterv által meghatározott kompetenciaterületet.

** A tanterv szerinti történelmi fogalmak rövidítései az 5. táblázat alatt találhatók.

*** Felmérési témakörök szerinti tematikus tartalmak konkrét felsorolását a Történelem tantárgy nemzeti alaptantervében találhatják meg a tanulók.

A nemzeti alaptanterv szerinti történelmi alapfogalmak rövidítései:

VP (Időbeli és térbeli tájékozódás)

UP (Ok-okozati összefüggések felismerése)

KP (Folytonosság és változás vizsgálata)

RPI (Történelmi források elemzése és értelmezése)

PP (Történelmi perspektívák értelmezése)

US (Összehasonlító és kritikai elemzés).

A tanulók a felsorolt történeti-módszertani fogalmak magyarázatát a történelem tantárgy nemzeti alaptantervében találhatják meg.

A 6. táblázat tartalmazza a *Középkor és kora újkor* felmérési témakör oktatási eredmény-céljainak részletes kidolgozását.

6. táblázat: Középkor és kora újkor témakör oktatási eredménycéljainak kidolgozása

2. TÉMAKÖR: A KÖZÉPKOR ÉS KORA ÚJKOR TÉMAKÖR		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
A vizsgáló elemzi a a középkorban és a kora újkorban lezajlott társadalmi változásokat és a társadalmi csoportok közötti viszonyokat. (POV SŠ A.2.1.) A vizsgáló elemzi a középkor és a kora újkor gazdasági dinamikáját. (POV SŠ B.2.1.) A vizsgáló elemzi a tudomány és a technológia fejlődésének hatását a társadalmi és gazdasági fejlődésre a középkor és a kora újkor folyamán. (POV SŠ C.2.1.) A vizsgáló elemzi az állam- és politikatörténeti fejlődést a középkorban és a kora újkorban a világban, Európában és a horvát területeken. (POV SŠ D.2.1.) A vizsgáló összehasonlítja a középkor és a kora újkor különböző eszméit, művészeti stílusait és eredményeit. (POV SŠ E.2.1.) A vizsgáló elemzi a vallások közötti konfliktusokat és kölcsönhatásokat a középkor és a kora újkor társadalmában és kultúráiban. (POV SŠ E.2.2.)	VP – A tanuló felismeri/ meghatározza/rendszerezi az időbeli és térbeli tényezőket	VP Időbeli és térbeli tájékozódás a középkorban és a kora újkorban a világban, Európában és Horvátországban, különböző idő- és térszervező eszközök, például térképek vagy időszalagok alkalmazásával.
	UP – A tanuló felismeri/ meghatározza/elmagyarázza/ rendszerezi az ok-okozati összefüggéseket	UP A társadalmi változásoknak és az Európának az Európán-kívüli civilizációkkal való gazdasági közeledésének ok-okozati összefüggései.
		UP A tudomány és a technológia fejlődésének ok-okozati összefüggései a társadalmi és gazdasági fejlődéssel.
		UP A horvát területek államszervezetének és államfejlődésének ok-okozati összefüggései.
		UP A művészeti stílusok és kulturális eredmények megjelenésének ok-okozati összefüggései.
		UP a vallásnak a szellemi életre és kulturális fejlődésre gyakorolt hatásának ok-okozati összefüggései.
		UP A vallások közötti konfliktusok és kölcsönhatások ok-okozati összefüggései a középkori és kora újkor társadalmában és kultúrákban.

2. TÉMAKÖR: A KÖZÉPKOR ÉS KORA ÚJKOR TÉMAKÖR		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
	KP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/kifejti/ rendszerezi a kontinuitást és a változásokat	KP • A középkori és kora újkori gazdasági dinamika kontinuitása és változásai.
		KP • társadalmi és gazdasági fejlődés kontinuitása és változásai a tudomány és a technológia révén.
		KP • A horvát területek államszervezeteinek és államfejlődésének kontinuitása és változásai.
		KP • A művészeti stílusok és a kulturális eredmények kontinuitása és változásai.
		KP • A szellemi élet és kulturális fejlődés kontinuitása és változásai a vallás révén.
	RPI – A vizsgázó elemzi/ felhasználja a forrásokból származó adatokat, amelyek segítségével felismeri/ meghatározza/elmagyarázza a történelmi jelenségeket, folyamatokat és eseményeket	RPI • A társadalmi kapcsolatokról, rétegekről és változásokról, a gazdasági fejlődésről, valamint az európai és az Európán kívüli civilizációk közötti gazdasági közeledésről szóló történelmi források értelmezése és elemzése.
		RPI • A társadalmi és gazdasági fejlődést befolyásoló tudományos és technológiai fejlődésről szóló történelmi források elemzése.
		RPI • A horvát területek államszervezetéről és államfejlődéséről szóló történelmi források elemzése.
		RPI • a művészetekről és a kultúráról szóló történelmi források elemzése.

2. TÉMAKÖR: A KÖZÉPKOR ÉS KORA ÚJKOR TÉMAKÖR

OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
	RPI – A vizsgázó elemzi/ felhasználja a forrásokból származó adatokat, amelyek segítségével felismeri/ meghatározza/elmagyarázza a történelmi jelenségeket, folyamatokat és eseményeket	RPI A szellemi életet és a kulturális fejlődést befolyásoló vallásról szóló történelmi források elemzése az elsődleges és másodlagos történelmi források alapján.
	PP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/kifejti a különböző történelmi perspektívákat	PP A társadalmi fejlődés, a gazdasági fejlődés és Európának az Európán kívüli civilizációkhoz való közeledésének történelmi perspektívája.
		PP A tudományok és a technológia fejlődésének történelmi perspektívája.
		PP A horvát területek államszervezetének és államfejlődésének történelmi perspektívája.
		PP A művészeti stílusok és a kulturális eredmények megjelenésének történelmi perspektívája.
		PP A vallás szellemi életre és kulturális fejlődésre gyakorolt hatásának történelmi perspektívája.
		PP A vallások konfliktusainak és kölcsönhatásainak történelmi perspektívája a középkor és a kora újkor társadalmában és kultúráiban.
	US – A vizsgázó összehasonlítja és kritikai elemzésnek veti alá a különböző értelmezéseket	US A társadalmi változások, a gazdasági fejlődés, valamint Európa és az Európán kívüli civilizációk közötti gazdasági közeledés összehasonlítása és kritikai elemzése.

2. TÉMAKÖR: A KÖZÉPKOR ÉS KORA ÚJKOR TÉMAKÖR		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
	US – A vizsgázó összehasonlítja és kritikai elemzésnek veti alá a különböző értelmezéseket	US • tudományok és a technológia fejlődésének összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • A horvát területek államszervezetének és államfejlődésének összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • A művészeti stílusok és a kulturális eredmények megjelenésének összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • A vallás szellemi életre és kulturális fejlődésre gyakorolt hatásának összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • A vallások konfliktusainak és kölcsönhatásainak összehasonlítása és kritikai elemzése a középkor és a kora újkor társadalmában és kultúráiban.

A 7. táblázatban található A 18. század elejétől az 1918. végéig terjedő időszak felmérési témakör oktatási eredménycéljainak részletes kidolgozása.

7. táblázat: A 18. század elejétől az 1918. végéig terjedő időszak témakör oktatási eredménycéljainak részletes kidolgozása

3. TÉMAKÖR: A 18. SZÁZAD ELEJÉTŐL AZ 1918. VÉGÉIG TERJEDŐ IDŐSZAK		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
A vizsgázó értékeli a világban és Horvátországban a 18. századtól a 20. század elejéig lezajlott társadalmi változásokat és a vándorlásokat. (POV SŠ A.3.1.) A vizsgázó kritikailag értékeli a gazdasági változások sokszínűségét és dinamikáját a világban és a horvát történeti térben a 18. századtól a 20. század elejéig. (POV SŠ B.3.1.) A vizsgázó kritikailag értékeli az ipari forradalmak, a tudományok és az oktatás összefüggéseit a nemzetek és a nacionalizmusok kialakulásával. (POV SŠ C.3.1.) A vizsgázó értelmezi a nemzeti mozgalmak, ideológiák és háborúk okait és következményeit a világban és a horvát területeken a 20. század elejéig. (POV SŠ D.3.1.) A vizsgázó rendszerezi a nemzeti integrációk modelljeit és különböző elméleteit a világban és a horvát területeken. (POV SŠ D.3.2.) A vizsgázó értékeli a kulturális alkotásokat, a filozófiai irányzatokat és a művészeti stílusokat a világban, Európában és Horvátországban a 18. századtól a 20. század elejéig. (POV SŠ E.3.1.)	VP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza és rendszerezi az időbeli és térbeli tényezőket	VP A 18. századtól 1918 végéig tartó társadalmi, gazdasági, politikai, tudományos, kulturális és technológiai változások időbeli és térbeli összefüggéseinek vizsgálata a világban, Európában és Horvátországban, különböző idő- és térszervező eszközök, például térképek és időszalagok felhasználásával.
		UP A társadalmi és gazdasági változások, valamint a migrációk ok-okozati összefüggéseinek a felismerése.
	UP – A tanuló felismeri/ meghatározza/ elmagyarázza/rendszerezi az ok-okozati összefüggéseket	UP ok-okozati összefüggések felismerése a tudományok és technológia fejlődésében.
		UP A háborúk, a forradalmi és nemzeti mozgalmak, valamint az ideológiák ok-okozati összefüggéseinek a felismerése.
		UP A kultúra, a filozófia és a művészet fejlődésének ok-okozati összefüggései a 18. századtól 1918 végéig a világban, Európában és Horvátországban.
	KP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/ elmagyarázza/ csoportosítja a fejlődést és a változásokat	KP A társadalmi és gazdasági változások, valamint a migrációk folytonosságának és változásainak vizsgálata.
		KP A tudományok és technológia folytonosságának és változásainak vizsgálata.

3. TÉMAKÖR: A 18. SZÁZAD ELEJÉTŐL AZ 1918. VÉGÉIG TERJEDŐ IDŐSZAK		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
	KP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/elmagyarázza/ csoportosítja a fejlődést és a változásokat	KP • A háborúk, a forradalmi és nemzeti mozgalmak, valamint az ideológiák folytonossága és változásai.
		KP • A kultúra, a filozófia és a művészet folytonossága és változásai a 18. századtól 1918 végéig a világban, Európában és Horvátországban.
	RPI – A vizsgázó olyan választ alkot, amely forrásokból származó adatokat tartalmaz, és amelyek segítségével képes felismeri/meghatározza/ elmagyarázni a történelmi jelenségeket	RPI • A társadalmi és gazdasági változásokra, valamint a migrációkra vonatkozó történelmi források elemzése.
		RPI • A tudományok és a technológiai fejlődésére vonatkozó történelmi források elemzése.
		RPI • a háborúkra, forradalmi és nemzeti mozgalmakra, valamint az ideológiákra vonatkozó történelmi források elemzése.
		RPI • A kultúra, a filozófia és a művészetek fejlődésére vonatkozó történelmi források elemzése az elsődleges és másodlagos történelmi források alapján.
	PP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/elmagyarázza a különböző történelmi perspektívákat	PP • A társadalmi és gazdasági változások és a migrációk történelmi perspektívája.
		PP • A tudományok és a technológia fejlődésének történelmi perspektívája.
		PP • A háborúk, a forradalmi és nemzeti mozgalmak, valamint az ideológiák történelmi perspektívája.

3. TÉMAKÖR: A 18. SZÁZAD ELEJÉTŐL AZ 1918. VÉGÉIG TERJEDŐ IDŐSZAK		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
	PP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/elmagyarázza a különböző történelmi perspektívákat	PP A kultúra, a filozófia és a művészet fejlődésének történelmi perspektívája a 18. századtól 1918 végéig a világban, Európában és Horvátországban.
		US A társadalmi és gazdasági változások és a migrációk összehasonlítása és kritikai elemzése.
	US – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/elemzi a különböző értelmezéseket	US A tudományok és a technológia fejlődésének összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US A háborúk, a forradalmi és nemzeti mozgalmak, valamint az ideológiák összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US A kultúra, a filozófia és a művészet fejlődésének összehasonlítása és kritikai elemzése a 18. századtól 1918 végéig a világban, Európában és Horvátországban.

A 8. táblázatban található *Az 1918 utáni korszak* felmérési témakör oktatási eredménycéljainak részletes kidolgozása.

8. táblázat: Az 1918 utáni korszak témakör oktatási eredménycéljainak a kidolgozása

4. TÉMAKÖR: AZ 1918 UTÁNI KORSZAK		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
A vizsgázó kritikailag értékeli a különböző társadalmi csoportok közötti kapcsolatokat és a társadalmi változások dinamikáját Horvátországban, Európában és a világban a 20. század első felében. (POV SŠ A.4.1.) A vizsgázó vizsgálatnak veti alá a 20. és 21. század gazdasági fejlődésének különböző formáit és szakaszait Horvátországban, Európában és a világban. (POV SŠ B.4.1.) A vizsgázó értékeli a technológia fejlődését és az emberek életét forradalmasító 20. és 21. századbeli találmányokat. (POV SŠ C.4.1.) A vizsgázó vizsgálatnak veti alá az államok fejlődésének folyamatát és politikai berendezkedését a világban és Európában a két világháború után. (POV SŠ D.4.1.) A vizsgázó kritikailag értékeli a két jugoszláv állam létrejöttét és megszűnését, valamint a független és demokratikus Horvátország kialakulását. (POV SŠ D.4.2.) A vizsgázó kritikailag értékeli az emberi alkotótevékenységet a 20. és 21. században. (POV SŠ E.4.1.)	VP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza és rendszerezi az időbeli és térbeli tényezőket	VP A 1918 utáni európai államok társadalmi, politikai és gazdasági fejlődésének, valamint a nemzetközi kapcsolatok időbeli és térbeli összefüggéseinek vizsgálata, továbbá Horvátország politikai és államjogi helyzete az első világháború végétől az Európai Unióhoz való csatlakozásig, különböző idő- és térszervező eszközök, például térképek és időszalagok felhasználásával.
	UP – A tanuló felismeri/ meghatározza/ elmagyarázza/ csoportosítja az ok-okozati összefüggéseket	UP A demokratikus rendszerek fejlődésének és a totalitárius rezsimek megjelenésének ok-okozati összefüggései.
		UP A 20. századi fegyveres konfliktusok és a tömeges emberveszteségek ok-okozati összefüggései.
		UP A gazdasági tevékenységek, a gazdaság fejlődése és az új technológiák ok-okozati összefüggései.
		UP A politika és a művészet kapcsolatának 1918 utáni ok-okozati összefüggései.
	UP – A tanuló felismeri/ meghatározza/ elmagyarázza/ csoportosítja az ok-okozati összefüggéseket	UP A sport fejlődését a 20. és a 21. században.
		UP Horvátország, Európa és a világ fejlődését a 21. században.

4. TÉMAKÖR: AZ 1918 UTÁNI KORSZAK		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
	KP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/elmagyarázza/ rendszerezi a folytonosságot és a változásokat	KP • A demokratikus rendszerek fejlődésének, valamint a totalitárius rendszerek terjeszkedésének, fejlődési ütemének és fennállási idejének folytonossága és változásai.
		KP • A 20. századi fegyveres konfliktusok és tömeges emberveszteségek folytonossága és változásai.
	KP – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/elmagyarázza/ rendszerezi a folytonosságot és a változásokat	KP • A gazdasági tevékenységek, a gazdaság fejlődésének és az új technológiák megjelenésének folytonossága és változásai.
		KP • A politika és a művészet kapcsolatának folytonossága és változásai 1918 után.
		KP • A sport fejlődését a 20. és a 21. században.
		KP • Horvátország, Európa és a világ fejlődését a 21. században.
	RPI – A vizsgázó olyan választ alkot, amely forrásokból származó adatokat tartalmaz felismeri/ meghatározza	RPI • A demokratikus rendszerek fejlődéséről, valamint a totalitárius rendszerek terjeszkedéséről, fejlődési üteméről és fennállási idejéről szóló történelmi források elemzése.
		RPI • A 20. századi fegyveres konfliktusokról és tömeges emberveszteségekről szóló történelmi források elemzése.
		RPI • A gazdasági tevékenységekről, a gazdaság fejlődéséről és az új technológiákról szóló történelmi források elemzése.

4. TÉMAKÖR: AZ 1918 UTÁNI KORSZAK		
OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
	RPI – A vizsgázó olyan választ alkot, amely forrásokból származó adatokat tartalmaz felismeri/meghatározza	RPI • Történelmi források elemzése a politika és a művészet kapcsolatáról 1918 után, elsődleges és másodlagos történelmi források alapján.
		RPI • A sport fejlődését a 20. és a 21. században.
		RPI • Horvátország, Európa és a világ fejlődését a 21. században.
	PP – A vizsgázó felismeri/meghatározza/elemzi a különböző történelmi perspektívákat	PP • A demokratikus rendszerek fejlődésének és a totalitárius rendszerek megjelenésének történelmi perspektívája.
		PP • 20. századi fegyveres konfliktusok és tömeges emberveszteségek történelmi perspektívája.
		PP • A gazdasági tevékenységek, a gazdaság fejlődése és az új technológiák történelmi perspektívája.
		PP • A politika és a művészet kapcsolatának történelmi perspektívája 1918 után.
		PP • A sport fejlődését a 20. és a 21. században.
		PP • Horvátország, Európa és a világ fejlődését a 21. században.
	US – A vizsgázó felismeri/meghatározza/összehasonlít/szembe állít/elemzi a különböző értelmezéseket	US • A demokratikus rendszerek fejlődésének és a totalitárius rendszerek megjelenésének összehasonlítása és kritikai elemzése.

4. TÉMAKÖR: AZ 1918 UTÁNI KORSZAK

OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK	AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉLOK FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA	A KÉRDÉSEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TARTALOM RÉSZLETEZÉSE
	US – A vizsgázó felismeri/ meghatározza/összehasonlít/ szembe állít/elemzi a különböző értelmezéseket	US • A 20. századi fegyveres konfliktusok és tömeges emberveszteségek összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • A gazdasági tevékenységek, a gazdaság fejlődése és az új technológiák összehasonlítása és kritikai elemzése.
		US • A politika és a művészet kapcsolatának összehasonlítása és kritikai elemzése 1918 után.
		US • A sport fejlődését a 20. és a 21. században.
		US • Horvátország, Európa és a világ fejlődését a 21. században.

3. A VIZSGA SZERKEZETE

Az állami érettségi vizsga történelemből 47 feladatot tartalmaz.

A vizsgázótól elvárható az alapvető történelmi fogalmak, események, jelenségek és folyamatok ismerete, valamint az ok-okozati összefüggések (a történelmi események okainak és következményeinek megkülönböztetése és rendszerezése, a történelmi események, jelenségek és folyamatok időbeli egymásutániségének felismerése, a történelmi változások és kontinuitások azonosítása, továbbá a történelmi források elemzése illusztratív és szöveges anyagok alapján a történelmi térképek, valamint a kronológiai és statisztikai táblázatok értelmezése során) megértése és a kronológiai gondolkodás képessége.

A 9. táblázat a 2026/2027-es tanévre vonatkozó érettségi vizsga szerkezetét ismerteti.

9. táblázat: A történelevizsga szerkezete

A FELMÉRÉS TÉMAKÖREI	FELADATOK SZÁMA FELMÉRÉSI TÉMAKÖRÖNKÉNT	FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADATOK	FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADATOK (KRONOLÓGIA)	SZÖVEGRÉSZLETRE VONATKOZÓ FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADATOK*	KIFEJTENDŐ TÍPUSÚ FELADAT
Őskor és ókor	9	6	1	2	0
Középkor és kora újkor	11	7	2	2	0
A 18. század elejétől az 1918 végéig tartó időszak	13	8	3	2	0
Az 1918 utáni időszak	14	9	2	2	1
ÖSSZESEN	47	30	8	8	1

* Minden feladat két kérdést tartalmaz, amelyek egy közös kiinduló anyaghoz (történelmi térképhez, történelmi forráshoz vagy képi melléklethez) kapcsolódnak.

4. A VIZSGA TECHNIKAI LEÍRÁSA

A vizsga technikai leírása magában foglalja a vizsga időtartamát, a vizsga felépítését és a feladatok megoldásának módját, valamint a vizsga megoldásához szükséges eszközöket.

4.1. A VIZSGA IDŐTARTAMA

Az állami érettségi vizsga történelemből **135** percig tart.

A vizsga végrehajtásának a menete megtalálható az NCVVO intézet honlapján (www.ncvvo.hr).

4.2. A VIZSGA KÜLALAKJA ÉS A MEGOLDÁS MÓDJA

A vizsgázó egy biztonsági tasakban megkapja az összes vizsgaanyagot. A piszkozati lapra írottak tartalma **nem** kerül értékelésre.

Fontos, hogy a vizsgázók figyelmesen elolvassák az általános utasításokat, valamint a feladatok megoldására és a helyes válaszok megjelölésére vonatkozó utasításokat.

A zárt típusú feladatokban (feleletválasztó típusú feladatok) a vizsgázó a feladatokat úgy oldja meg, hogy a felsorolt válaszlehetőségek közül megjelöli X-szel a helyes válaszhoz tartozó betűt. Ha a vizsgázó egynél több választ jelöl meg, arra a feladatra 0 (nulla) pontot kap, függetlenül attól, hogy a megjelölt válaszok között szerepel-e a helyes válasz is.

A nyílt típusú (kifejtendő) feladatoknál a vizsgázónak a feladatban megadott utasítás szerint kell válaszolnia a vizsgafüzetben az erre a célra kijelölt helyen. Amennyiben a vizsgázó tévesen jelöl be egy választ, húzza át és tegye zárójelbe a téves jelölést, majd jelölje meg a helyes választ, az mellé pedig írja oda a monogramját (azaz a rövidített aláírását, semmi esetre sem a teljes nevét)!

A vizsgázók a nyílt típusú feladatok megoldásakor írhatnak a mellékelt piszkozati lapra, de a helyes válaszokat kötelező olvashatóan átírniuk a vizsgafüzetben az erre a célra kijelölt helyre.

4.3. ESZKÖZÖK

A vizsgázók számára kizárólag kéken vagy feketén író golyóstoll használata engedélyezett.

5. AZ ÉRTÉKELÉS LEÍRÁSA

A vizsgázó a vizsgán összesen 66 pontot érhet el.

A feleletválasztó feladattípusban és a kronológiai jellegű feleletválasztó feladattípusban minden helyesen megjelölt válaszra 1 pont jár.

A szövegrészletre vonatkozó feleletválasztó feladattípusban minden helyesen megjelölt válaszra 1 pont jár. E feladatok sikeres megoldásával a vizsgázó összesen 2 pontot szerezhethet.

A kifejtendő típusú feladatra a 47.1. feladat esetében maximálisan 6 pont adható, azaz 3-3 pont a 47.2. és 47.3. feladatokra.

A kifejtendő típusú feladat sikeres megoldásával a vizsgázó összesen 12 pontot szerezhethet.

Az értékelési skála a 10. táblázatban látható.

10. táblázat: A történelem vizsga értékelése

A FELMÉRÉS TÉMAKÖREI	FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADATOK	FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADATOK (KRONOLÓGIA)	SZÖVEGRÉSZLETRE VONATKOZÓ FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADATOK	KIFEJTENDŐ TÍPUSÚ FELADAT	ÖSSZESEN
Őskor és ókor	6	1	4	0	11
Középkor és kora újkor	7	2	4	0	13
A 18. század elejétől az 1918 végéig tartó időszak	8	3	4	0	15
Az 1918 utáni időszak	9	2	4	12	27
ÖSSZESEN	30 PONT	8 PONT	16 PONT	12 PONT	66 PONT

6. A FELADATTÍPUSOK PÉLDÁI

Ebben a fejezetben a feladattípusok mintapéldái találhatók. Minden példafeladat mellett szerepel a feladat megoldására vonatkozó utasítás, a helyes válasz, az adott feladattal mérendő oktatási eredménycél, valamint a pontozás módja.

6.1. FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADAT PÉLDÁJA

A feleletválasztó típusú feladat tartalmazza a megoldási utasítást (amely leírja a feladat megoldásának módját, és amely az összes ilyen típusú feladat megoldására is vonatkozik), magát a kérdést (illetve feladatot), amelyek után négy válaszlehetőség áll, melyek közül csak az egyik helyes.

A feleletválasztó típusú feladatok megoldására vonatkozó utasítás a következőképpen szól:

A következő feladatokban a megadott válaszlehetőségek közül csak **egy** helyes.

A válaszadó lapon X-szel kell jelölni a pontos válaszokat.

A helyes válaszra egy (1) pont jár.

Feladat:

Tekintse meg figyelmesen a képi mellékleteket.

Mi keletkezett a képi mellékleteken bemutatott eljárás eredményeként?

- A. ékszer
- B. malomkő
- C. szárazfal
- D. hasítóék

A HELYES VÁLASZ: D. hasítóék

OKTATÁSI EREDMÉNYCÉL: POV SŠ C.1.1. A vizsgázó elemzi a találmányok és a technológia terjedésének jelentőségét az őskorban és az ókorban.

PONTOZÁS:

1 pont – helyes válasz esetén

0 pont – helytelen válasz, a válasz nincs megjelölve vagy több válasz megjelölése esetén

6.2. FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADAT PÉLDÁJA (KRONOLÓGIA)

A feleletválasztó típusú feladat (KRONOLÓGIA) tartalmazza az utasítást (amely leírja a feladat megoldásának módját, és amely az összes ilyen típusú feladat megoldására is vonatkozik), magát a kérdést (illetve feladatt), amelyek után négy válaszlehetőség áll, melyek közül csak az egyik helyes.

A feleletválasztó típusú feladatok (kronológia) megoldására vonatkozó utasítás a következőképpen szól:

A következő feladatokban a megadott válaszlehetőségek közül csak **egy** helyes.

A válaszadó lapon X-szel kell jelölni a helyes válaszokat.

A helyes válaszra egy (1) pont jár.

Feladat:

Melyik időrendi sorrendben vannak helyesen felsorolva az újságok címlapjain bemutatott események?

1

2

3

4

- A. 1 → 2 → 3 → 4
 B. 3 → 4 → 1 → 2
 C. 1 → 2 → 4 → 3
 D. 3 → 2 → 1 → 4

A HELYES VÁLASZ: B.

OKTATÁSI EREDMÉNYCÉL: POV SŠ D.4.2. A vizsgázó rendszerezi a két jugoszláv állam létrejöttét és megszűnését, valamint a független és demokratikus Horvátország kialakulását.

PONTOZÁS:

1 pont – helyes válasz esetén

0 pont – helytelen válasz, a válasz nincs megjelölve vagy több válasz megjelölése esetén

6.3. SZÖVEGRÉSZLETRE VONATKOZÓ FELELETVÁLASZTÓ TÍPUSÚ FELADAT

A szövegrészletre vonatkozó feleletválasztó típusú feladat tartalmazza az utasítást (amely leírja a feladat megoldásának módját, és amely az összes ilyen típusú feladat megoldására is vonatkozik), magát a kérdést (illetve feladatot), amely után négy válaszlehetőség áll, melyek közül csak az egyik helyes.

A szövegrészletre vonatkozó feleletválasztó típusú feladat megoldására vonatkozó utasítás a következőképpen szól:

A következő feladatokban tanulmányozza a történelmi forrást, majd válaszoljon a feltett kérdésekre.

A következő feladatokban a megadott válaszlehetőségek közül csak **egy** helyes.

A válaszadó lapon X-szel kell jelölni a helyes válaszokat.

A helyes válaszra egy (1) pont jár.

Feladat:

Olvassa el figyelmesen a történelmi forrást és válaszoljon a feltett kérdésekre.

Urunk, Jézus Krisztus megtestesülésének 1066. évében, (...) amikor (...) király uralkodott Horvátországban (...). Én, Cicha, Dujam és Vekenega leánya, Madius prior unokája, Andrija, Pap fiának felesége, miután férjem halála következtében özvegységre jutottam két leányommal, Domnanával és Vekenegával, azon kezdtem elmélkedni, miként őrizhetném meg e mulandó élet örökségét, és miként ne veszítsem el a jövőndő örökkévalóságot. Ezért hasznosnak ítéltém azt az elhatározást, hogy idősebb leányommal, Domnanával, Istennek szenteljük életünket (...), a fiatalabb Vekenegát pedig a házasság igájába hajtom (...).

1. Ki volt a horvát uralkodó a történelmi forrás keletkezésének az idejében?

- A. Petar Krešimir IV.
- B. Stjepan II.
- C. Stjepan Držislav
- D. Tomislav

2. Mit tett Cicha a történelmi forrás alapján a lelki üdvössége érdekében?

- A. Apáca lett.
- B. Elindult egy zarándoklatra.
- C. A „házasság igájába” fogták.
- D. Hadsereget toborzott egy keresztes hadjárat céljából.

A HELYES VÁLASZOK:

- 1. A.
- 2. A.

OKTATÁSI EREDMÉNYCÉL: POV SŠ D.2.1. A vizsgázó elemzi a középkori és a kora-
újkori állam- és politikatörténeti fejlődést a világban, Európában és a horvát területeken.

PONTOZÁS: 2 pont – 2 helyes válasz

1 pont – 1 helyes válasz

0 pont – helytelen válasz, a válasz nincs megjelölve vagy több válasz megjelölése esetén

6.4. A KIFEJTENDŐ TÍPUSÚ FELADAT PÉLDÁJA

A kifejtendő típusú feladat tartalmazza az utasítást (amely leírja a feladat megoldásának módját), magát a feladatot (leggyakrabban egy kérdést), amelyben meg van adva, hogy a vizsgázónak mire kell válaszolnia.

A kifejtendő típusú feladatok megoldására vonatkozó utasítás a következőképpen szól:

A következő feladatoknál figyelmesen tanulmányozza a megadott történelmi forrást, majd válaszoljon a feltett kérdésekre a vizsgafüzetben az erre a célra kijelölt helyen.

Feladat:

Tekintse meg figyelmesen a képi mellékletet és válaszoljon a feltett kérdésekre.

Amerikai karikatúra 1962 októberéből, szerzője Edmund Valtman.

A képi melléklet szövegének fordítása: *Ez nekem jobban fáj, mint neked!*

1. Magyarozza meg a képi forrás keletkezésének társadalmi-történelmi körülményeit a következő fogalmak felhasználásával:

- hidegháború (definíció)
- a nyugati és a keleti blokk országainak politikai és társadalmi jellemzői és különbségei
- Truman-doktrína
- forradalom Kubában és Fidel Castro
- a kubai válság kiváltóokai és a lefolyása
- a kubai válság következményei.

2. Nevezze meg, hogy a képi forrás keletkezése idején elsősorban kiknek szólt. Magyarozza meg a bemutatott képi forrás célját és üzenetét.

3. Nevezzen meg három példát/elemet a képi forrásból, amelyek a rendeltetésére utalnak.

MEGJEGYZÉS

A szövegrészletre vonatkozó feleletválasztó típusú feladatban szereplő kérdések az adott történelmi forrástól függően kerülnek megfogalmazásra, ezért a feladat alapját képező kérdéseknek többféle megfogalmazása is lehetséges.

AZ 1. FELADAT PONTOS VÁLASZÁNAK A PÉLDÁJA

A második világháború végén nézeteltérések alakultak ki az Egyesült Államok és a Szovjetunió köre tömörülő, korábbi szövetségesek körében. Két egymással szemben álló tömb kezdett kialakulni, ezzel pedig kezdetét vette a hidegháborúként ismert történelmi korszak. A **hidegháború** fő jellemzője a nyugati és a keleti blokk országai közötti állandó feszültség, az egymással szemben álló tömbök világuralomért folytatott küzdelme, valamint a kölcsönös bizalmatlanság volt. A hidegháború így az egymással szemben álló államok közötti olyan állapotot jelentette, amelyben nem került sor a két világháborúhoz hasonló nyílt fegyveres konfliktusra, ugyanakkor számos kisebb helyi válság és háború zajlott, amelyeken keresztül a szemben álló felek politikai, katonai és társadalmi előnyre igyekeztek szert tenni a másik féllel szemben. A hidegháború egyben két különböző ideológia konfliktusa is volt. A világ két blokkra oszlott: a Keleti és a Nyugati blokkra. A Keleti blokkhoz tartoztak a kommunista uralom alatt lévő államok, amelyek erős szovjet befolyás alatt álltak.

A Keleti blokk **országainak** néhány **jellemzője** az egypártrendszer, a tervgazdaság, az állami tulajdon, az emberi szabadságjogok és jogok hiánya, az állam teljes társadalom feletti ellenőrzése, valamint a szovjet mintára kialakított rendszer létrehozása volt.

A Nyugati blokkhoz az Egyesült Államok és a szövetségesei köré tömörülő kapitalista országok tartoztak. A Nyugati blokk országainak néhány jellemzője a többpártrendszer, a demokrácia, az emberi és polgári jogok tiszteletben tartása, a magántulajdon és a piacgazdaság voltak.

A nagyhatalmak (az Egyesült Államok és a Szovjetunió) a fölényüket és a biztonság iránti törekvésüket a fegyverkezési versenyben is igyekeztek kifejezésre juttatni (nukleáris fegyverek felhalmozása), de más területeken is versengtek egymással, például a tudomány, az űrkutatás, a sport és a kultúra terén.

Mindkét fél hamarosan megszervezte az egymással való szembenállás intézményes formáit is. Ez elsősorban a katonai szövetségek (a NATO és a Varsói Szerződés) létrehozásában nyilvánult meg. Már 1947-ben meghirdették az amerikai elnökről, Harry Trumanról elnevezett antikommunista doktrínát is. A **Truman-doktrína** szerint a világ népei kétféle életforma közötti választásra kényszerültek. Az egyiket a többség akarata és a demokratikus jogok jellemezték, míg a másik az elnyomáson és a kisebbség akaratán alapult. Ezért a doktrína értelmében az Amerikai Egyesült Államok kötelessége és feladata volt katonai, technikai és pénzügyi segítséget nyújtani minden olyan országnak, amelyet a kommunizmus fenyegetett.

A hidegháború korszakát meghatározó államok egyike Kuba volt.

Kubában a 20. század 50-es éveiben polgárháború zajlott a törvényes hatalom erői és a kubai forradalmi kommunista gerillák között. A kommunista gerillákat **Fidel Castro** vezette, aki meg akarta dönteni az addigi hatalmat, és egypárti kommunista rendszert kívánt létrehozni. A több évig tartó harc után Castro erői győzelmet arattak, és 1959-ben kitört a **forradalom** Kubában, az ország pedig szovjet befolyás alá került. Ez a helyzet különösen aggasztotta az Amerikai Egyesült Államokat, amely ellenezte, hogy a közvetlen közelében kommunista állam legyen, és hamarosan kitört a **kubai válság**.

John F. Kennedy amerikai elnök kidolgozott egy tervet a kubai kommunista rendszer megdöntésére, de a Disznó-öbölben végrehajtott partraszállás 1961-ben amerikai kudarcra végződött. Ezért a kubai vezető, Fidel Castro segítségért fordult a Szovjetunióhoz. A szovjet vezető, Nyikita Hruscsov ezt a megkeresést a szovjet befolyás kiterjesztésére vonatkozó jó lehetőségnek tekintette, és Castróval megállapodtak nukleáris fegyverek Kubába való telepítéséről. Ennek a húzásnak a következményeként 1962-ben sor került a hidegháború legveszélyesebb pillanatára. Az amerikai közvélemény tudomást szerzett a szovjet tervekről. Kennedy elnök követelte a szovjet rakétaindító állások felszámolását, és egyúttal tengeri blokádot hirdetett Kuba ellen. Az atomháború kitörésének veszélye rendkívül nagy volt. Hamarosan azonban tárgyalások kezdődtek a szovjet és az amerikai fél között, amelyek kompromisszumos megoldás elfogadásához vezettek.

A **kubai válság közvetlen** következményei a szovjet rakéták kivonása, valamint az amerikai Kuba elleni blokádnak megszüntetése voltak, azzal az ígérettel, hogy az Amerikai Egyesült Államok nem kísérli meg megdönteni a kubai kommunista rendszert. Az amerikai elnök arra is kötelezettséget vállalt, hogy kivonja az amerikai rakétákat Törökországból.

A kubai válság további következményei a nagyhatalmak közötti fokozottabb együttműködés, valamint annak erősödő felismerése volt, hogy egy esetleges nukleáris konfliktus az egész világ számára katasztrofális következményekkel járna. Annak felismerése, hogy a két fél katonai ereje megközelítőleg azonos volt (a félelem egyensúlya), valamint a lehetséges következmények tudata a feszültség enyhüléséhez és a szemben álló blokkok közötti kölcsönös megállapodásokhoz vezetett. Ezt a politikát enyhülésnek, vagyis détente-nek nevezik. Ennek eredményeként számos, az atomkísérletek-, valamint a fegyverzet korlátozásáról szóló megállapodást kötöttek.

PONTOZÁS:

6 pont

– mind a hat keresett fogalom helyesen van kifejtve

5 pont

– öt keresett fogalom helyesen van kifejtve

4 pont

– négy keresett fogalom helyesen van kifejtve

3 pont

– három keresett fogalom helyesen van kifejtve

2 pont

két keresett fogalom helyesen van kifejtve

1 pont

egy keresett fogalom helyesen van kifejtve

0 pont

a keresett fogalmak nincsenek megnevezve, sem pedig kifejtve

A 2. FELADAT HELYES VÁLASZÁNAK A PÉLDÁJA

A **képi forrás** elsősorban a hazai közvéleménynek, vagyis az Amerikai Egyesült Államok lakosságának és a Nyugati blokk országainak a közvéleménynek szólt.

A képi forrás **rendeltetése** volt:

- Bemutatni a hazai közvéleménynek, hogy a Nyugati blokk győzött a kubai válságban.
- Megmutatni, hogy a Nyugati blokk politikája helyesebb a Keleti blokk politikájától.
- Kigúnyolni a kommunista vezetőket vagy a kommunista ideológiát.

A képi forrás **üzenetei** a következők voltak:

- A kommunista vezetők nem tartanak össze.
- Kubát kihasználták a szovjet érdekek miatt.
- A kommunista vezetők képesek egymásnak hátat fordítani a hatalomért cserébe.
- A Szovjetunió és Nyikita Hruscsov a Keleti Blokk valódi vezetői.
- A Keleti Blokk ideológiája kevésbé sikeres a Nyugati Blokk ideológiájával szemben.
- A Nyugati Blokk dominánsabb a Keleti Blokkal szemben.
- Az Amerikai Egyesült Államok győztek a Kubai válságban.

PONTOZÁS:

3 pont (fel van sorolva mind a három elem: rendeltetés, cél és üzenet)

- a helyes cél meg van adva – **1 pont** és
- meg van határozva a képi melléklet célja – **1 pont** és
- meg van határozva a képi melléklet üzenete – **1 pont**

2 pont (a három elem közül kettő meg van határozva: rendeltetés, cél és üzenet)

- a helyes cél meg van adva – **1 pont** VAGY
- meg van határozva a képi melléklet célja – **1 pont** VAGY
- meg van határozva a képi melléklet üzenete – **1 pont**

1 pont (a három elem közül egy meg van határozva: rendeltetés, cél és üzenet)

- a helyes cél meg van adva – **1 pont** VAGY
- meg van határozva a képi melléklet célja – **1 pont** VAGY

– meg van határozva a képi melléklet üzenete – **1 pont**

0 pont

a keresett fogalmak egyike sincs meghatározva vagy leírva

A 3. FELADAT HELYES VÁLASZÁNAK A PÉLDÁJA

A kép fölötti szöveg.

A szovjet vezető Hruscsov ábrázolása.

A szovjet vezető fenyegetően kinyújtott ujjja.

A rakétákat eltávolító fogó ábrázolása.

A kubai vezető Castro ábrázolása.

A rakéta alakú fogak ábrázolása.

A csillag ábrázolása a Castro ruháján.

PONTOZÁS:

3 pont (fel van sorolva legalább három példa/ elem)

- A kép fölötti szöveg.
- A szovjet vezető Hruscsov ábrázolása.
- A szovjet vezető fenyegetően kinyújtott ujjja.
- A rakétákat eltávolító fogó ábrázolása.
- A kubai vezető Castro ábrázolása.
- A rakéta alakú fogak ábrázolása.
- A csillag ábrázolása a Castro ruháján.

2 pont

- fel van sorolva legalább két példa/elem

1 pont

- fel van sorolva legalább egy példa/elem

0 pont

- a keresett fogalmak egyike sincs megnevezve

A FELMÉRÉS TÉMAKÖRE: 4 Az 1918.év utáni korszak

OKTATÁSI EREDMÉNYCÉL: POV SŠ D.4.1. A vizsgázó vizsgálatnak veti alá az államok fejlődésének folyamatát és politikai berendezkedését a világban és Európában a két világháború után.

AZ OKTATÁSI EREDMÉNYCÉL FOGALMAK SZERINTI KIDOLGOZÁSA: A vizsgázó olyan választ fogalmaz meg, amely a forrásból származó információkat felhasználva ismerteti a demokratikus rendszerek fejlődését, valamint a totalitárius rendszerek kiterjedését, térbeli és időbeli dinamikáját és fennállásának időtartamát.

A kifejtendő típusú feladat értékelése

A kifejtendő típusú feladatban maximálisan 12 pontot lehet elérni.

A 47.1. feladatban maximálisan 6 pontot lehet elérni, a 47.2 és 47.3. feladatokban pedig 3 pontot.

A szakmai munkacsoport az értékeléshez a vizsga minden egyes alkotórészére nézve részletesen ki fogja dolgozni a pontozás kritériumait.

7. FELKÉSZÜLÉS A VIZSGÁRA

A történelem érettségi vizsga felméri a tanulási folyamat során a gimnáziumok negyedik évfolyamának végéig feldolgozott tananyag elsajátítottságát. A vizsgára való felkészüléshez felhasználható irodalom mindazon tankönyvek köre, amelyeket a Tudományos, Oktatási és Ifjúsági Minisztérium előírt és jóváhagyott.

A számonkérés tartalma ellenőrizhető a történelmi források, a képi források vagy a történelmi térképek segítségével, amelyek egyaránt megtalálhatók az előírt vizsgafelkészítő szakirodalomban, valamint az azon kívül eső szakirodalomban is.

A vizsga témaköreihez tartozó tanulási eredménycélok listája a vizsgázók számára az elsajátított tudás ellenőrzésében nyújthat segítséget. A számonkérési módszerek alapos ismerete jelentősen segíti a vizsgázókat abban, hogy sikeresen oldják meg a vizsga feladatait.

A vizsgázók számára javasolt:

- az oktatási eredménycélok tanulmányozása
- az előző években lebonyolított vizsgák megoldása.

Az érettségi vizsga lebonyolításának módjára, valamint a tanulók jogsértő magatartása esetén alkalmazandó intézkedésekre nézve az érettségi vizsga lebonyolításáról szóló szabályzat rendelkezései a mérvadóak (Narodne novine, 1/13, 41/19, 127/19, 55/20, 53/21, 126/21 i 19/23).

